

Side Müze Müdürlüğü Heykel Restorasyon Projesi 2004-2006 Çalışmaları

The Restoration of Sculpture Project by the Side Museum Directorate: 2004-2006

Arif KÜÇÜKÇOBAN

Side Müzesi'nde 1960'lı yıllarda yapılan onarım ve restorasyonlar sırasında o yılların mevcut dar imkanlarıyla kullanılan inşaat demiri, su borusu, metal tel gibi malzemelerin ve polyester bazlı yapıştırıcıların zamanla evsafirlerini kaybettikleri, korozyonların oluştuğu ve bunların eserlere sirayet ederek patlamalarına neden olduğu; dış mekanlarda sergilenen eserlerde hava koşullarıyla karamalar oluştuğu, tüm bu eserlerin mutlaka yeniden elden geçirilmesi gerektiği gözlenmiştir (Res. 1).

1960'lı yıllarda Side tapınaklarının restorasyonunda Prof. Dr. J. İnan ile birlikte çalışmış olan ve 40 yıldır Side'de ikamet eden Heykeltıraş K. U. Dietmar Friese hazırladığı ön raporda, eserlere acil müdahale edilmesi durumunda kalıcı ve telafisi mümkün olmayan hasarlar oluşabileceğini bildirmiştir.

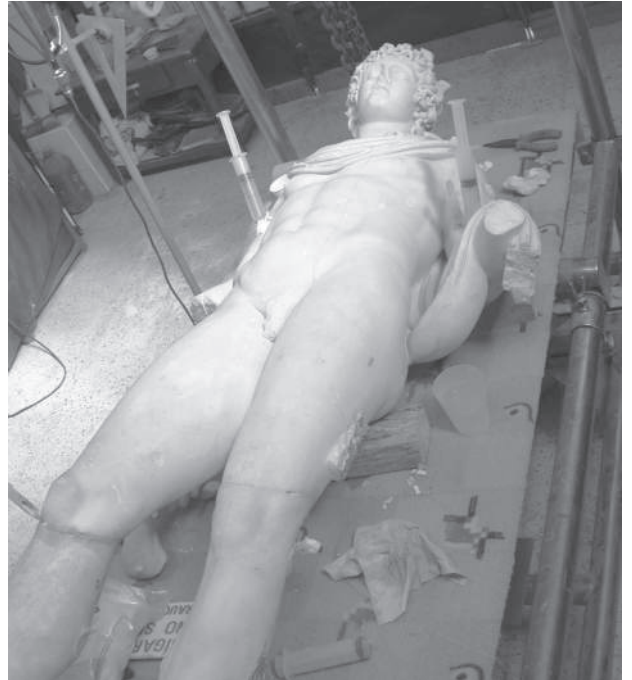
Müze bünyesinde acilen bir onarım laboratuvarının kurulması için yerel yönetim ve sivil toplum örgütleri ile

It was observed in the Side Museum that the works of sculpture needed a thorough restoration due to the deformations in materials, for example: the corrosion of iron rods, water pipes and metal wires, as well as the decomposition of the polyester based glues employed in the restoration and repair work of the 1960s, that had lost their properties over the course of time, corrosion had developed penetrating into the items themselves causing them to fracture and sculptural items on display outside had turned dark due to weathering.

Sculptor K. I. U. Dietmar Friese, who had collaborated with Prof. Dr. J. İnan during the restoration of the temples

Res. 1 Demir korozyonu
Fig. 1 Corrosion

Res. 2 Hermes, restorasyon öncesi
Fig. 2 Hermes, before restoration

Res. 3
Hermes,
restorasyon
sonrası

Fig. 3
Hermes, after
restoration

in 1960's and who has been living in Side for 40 years, prepared a preliminary report which recorded that if the proposed measures were postponed the result would be irreversible and permanent damage to the sculptural items would result.

For establishing a repair laboratory at the Side Museum, the local administration and non-governmental organisations were contacted and, when the necessary permissions were received, first of all, the rail, unused since 1970's with the completion of the temple restorations, was dismantled, cleaned and mounted in place in the museum.

The project was financed by the Side Municipality, the Side Museum Association, the Committee for the Maintenance, Repair and Restoration of Side Monuments led by the kaymakam of Side, by non-governmental organisations and the citizens of Side and the laboratory began to function in 2004.

All the technical equipment: draughtsman desk, computer, digital camera, internet connection etc, was provided on the mezzanine floor of the laboratory. The repair-room was equipped with a moveable crane, specially designed stainless steel restoration instruments, a karot drill, pneumatic restoration equipment etc, as well as a fridge for chemicals and air conditioners for temperature regulation.

temasa geçilmiş, gereken izinler de alındıktan sonra ilk olarak Tapınaklar restorasyonunda kullanılan ve 1970'li yıllardan itibaren atıl durumda bulunan ray sistemi sökülerek temizlenmiş müzedeki yerine monte edilmiştir.

Projenin giderleri Side Belediyesi'nin, Side Müzesi Derneği'nin ve başkanlığını Manavgat Kaymakamı'nın yaptığı Side Anıtları Bakım Onarım ve Restorasyon Komitesi'nin, STK'ların ve Sideli vatandaşların katkılarıyla karşılanmış ve laboratuvar 2004 yılında hizmet vermeye başlamıştır.

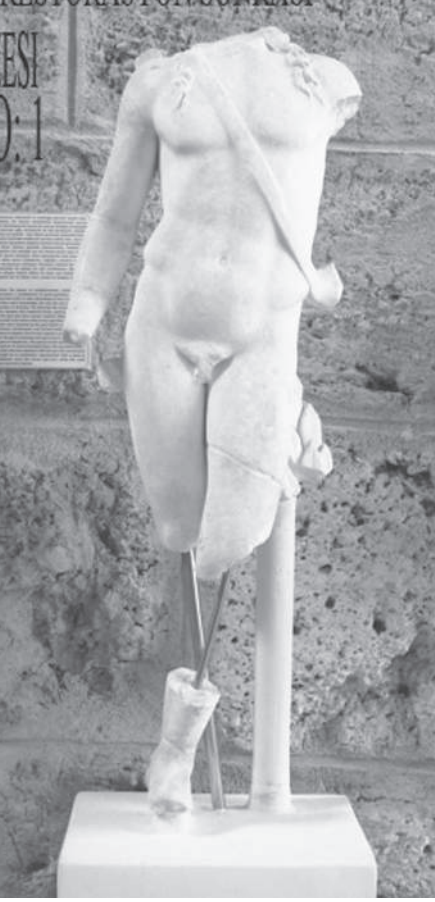
Laboratuvarın oluşturulan asma katında çizim masası, bilgisayar, dijital fotoğraf makinası, internet bağlantısı gibi teknik donanım sağlanarak çalışmaların belgelenmesi için ortam hazırlanmıştır. Onarım mekanında ise kayar vinç sistemi, özel bir proje olan paslanmaz çelik hareketli bir restorasyon aracı, karot uçlu bir matkap, tamamı hava ile çalışan restorasyon aletleri gibi teknik donanım sağlanmış olup, kimyasalların korunması için soğutucu, ısı kontrolü için klimalar dahil olmak üzere teknik anlamda yeterli bir konuma gelinmiştir.

Sürdürülen onarım ve restorasyon çalışmalarında 2004- 2005 yıllarında Akdeniz Üniversitesi Arkeoloji

Res. 4 Üç güzeller

Fig. 4 The three graces

Res. 5
Apollon
Fig. 5
Apollon

The repair and restoration work was aided by two students from the Department of Archaeology of Akdeniz University in 2004 and 2005 and in 2006, 17 students of Restoration Department of Serik Higher Vocational Education conducted their experimental studies in this laboratory.

In conformity with the foundation purposes of the laboratory, the urgent cases for restoration were considered first, and a total of 78 items were restored in 2004 and 2005. Currently, work on 70 items continues. In addition, items newly discovered in the course of excavations by the Side Museum are first treated here as well as items from the storerooms which are matched and joined together at the laboratory.

The Side Museum Directorate has nominated this efficient project implemented with local means, making use of the knowledge and skills of experienced people, for public recognition through a Europa Nostra Award, to be awarded to the member and prospective member countries of the EU by UNESCO.

Bölümü'nden ikişer öğrenci görev almış; 2006'da da Akdeniz Üniversitesi Serik Meslek Yüksek Okulu Restorasyon Bölümü'nde öğrenim gören 17 öğrenci uygulama derslerini bu laboratuvarında yapmıştır. Böylelikle ara eleman yetiştirilmesine katkı sağlanmıştır.

Laboratuvar kuruluş amacı doğrultusunda, Side Müzesi koleksiyonlarında yer alan acil onarımlara yoğunlaşmış, 2004-2005 yıllarında toplam 78 eserdeki sorun giderilmiştir (Res. 2-5). 70 eserle ilgili çalışmalar devam etmekte olup, yine Side Müze Müdürlüğü'nce yapılan kazılarda ortaya çıkan eserlerin ilk restorasyon çalışmaları ile depolardaki eserlerin eşleştirme- birleştirilme çalışmaları da yapılmaktadır.

Side Müze Müdürlüğü olarak, yerel imkanlar ve birikimli insanların bilgi ve becerilerinden yararlanılarak oluşturulan bu verimli proje ile Unesco tarafından AB'ye üye ve aday ülkeler arasında verilecek olan "Europe Nostra Awards" ödülüne adaylık için başvuruda bulunulmuştur.